תלמוד בבלי · אחרונים · חידושי רבי עקיבא איגר · סדר מועד

חידושי רבי עקיבא איגר על מסכת מגילה

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי רבי עקיבא איגר על מסכת מגילה

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-רבי-עקיבא-איגר-על-מסכת-מגילה/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 4
דף ז. 4
דף יט. 5
דף כ. 5
דף כ. 5
דף כא. 6
דף כב. 6
דף כד. 6
דף כו. 7

דף ב.

מתני' מגילה נקראת כו' חל להיות אחר השבת כפרים מקדימין ליום הכניסה [דהוי ליה י"א].

כתב רש"י ז"ל וטפי לא משכחת לה יום הכניסה שלפני פורים מוקדם לו, דמיום הכניסה ליום הכניסה מקדים לא מקדמינן.

קשה לי, הא בסוגיא (דף ד' ע"ב) משנינן על הך קושיא הו"ל עשרה ועשרה לא תקנו רבנן, והדר פריך מהא דחל ביום ה' דלקדמיה ליום הכניסה, ועלה משני דמיום הכניסה ליום הכניסה לא מקדמינן, ואף דממילא מיושב בזה גם הפרכא ראשונה, מ"מ אמאי לא נקט רש"י זה מקודם על חל להיות בחמישי.

וביותר דגם על הרישא דחל להיות ביום חמישי אין אנו צריכין לזה, דהא בסוגיא מבואר דהפרכא רק למה דהי' סבר תחילה דתקנתא דכרכין הוא כדי שיספיקו הכפרים מים ומזון לכרכים. אבל למה דמסקינן דשכר הוא להם להכפרים מפני שמספיקין ליכא קושיא כלל, דבחל להיות בשני ובחמישי אין טובה להכפרים להקדים, וכיון דרש"י נקט במתני' מפני שמספיקין אין צורך כלל להאי טעמא דמיום הכניסה ליום הכניסה לא מקדמינן:

גמרא ימי הפורים האלה בזמניהם, זמנים הרבה תקנו להם, ושפיר רמיזא דאנשי כנה"ג נתנו רשות לקרות בזמנים בלתי זמן דארבע עשר וחמשה עשר, ומקשה ואימא זמנים טובא.

קשה לי, מה קושיא העיקר בידינו תפסת מרובה לא תפסת, ותו דלמא באמת זמנים טובא, אלא דלא מצאו חז"ל צורך להקדים יותר מאחד עשר, דבחל בשני אף אם הי' רשות להקדים לעשירי, מ"מ הא מיום הכניסה ליום הכניסה לא מקדמינן, דהא מהאי טעמא בחל ביום ה' לא מקדמינן, אף דיש רשות דהא הוי אחד עשר, או מטעמא דלא הוי טובה לכפרים, א"כ לא משכחת צורך להקדים יותר מי"א ודלמא אלו היה צורך לזה היו מתקנים גם העשירי:

דף ז.

גמרא אר"נ הא מני [הא דקתני אין בין שבת ליוה"כ אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בכרת] ר' יצחק היא, דאמר מלקות בחייבי כריתות ליכא [ולעולם בגוף הדבר דאית ליה לר"ח בן גמליאל דכל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן אין חביריו חולקין עליו].

קשה לי, הא מ"מ תנינא חברים דחלוקים עליו, דהא במתני' ריש פ"ה דחולין קתני

[באותו ואת בנו אם היו שנים שוחטין האם והבן קדשים בחוץ] הראשון חייב כרת, ושניהם סופגים את הארבעים, וי"ל דפי' המתני' דהראשון יש בו שני מיני חיובים או כרת אם לא אתרו בו למלקות או שסופג ארבעים בהתרו בו ואז ליכא כרת.
אך בתוס' שם בפרקין (דף פ' ע"א ד"ה הראשון) לא ניחא להו לפרש כן, וא"כ קשי' איך רצה לומר דלא מצינו דחלוקים עליו חביריו:

דף יט:

תד"ה ורבי יהודה, [אב"ה עיין מ"ש לעיל במסכת ברכות דף כ' ע"ב]:

דף כ.

מתני' אין קורין וכו' ולא טובלין ולא מזין עד שתנץ החמה.
מה דקאמר אין טובלים אלא ביום לא דלא סגיא בלא"ה דודאי אי בעי לטבול ב' רשאי לטבול שתיהן בלילה אחת בלילה שקודם יום הזאה לקבל ההזאה, ואחת בלילה שאחר ההזאה לטהר מטומאתו, כיון שכבר עבר שביעי, יכול לטבול גם אותה בלילה, אלא דמתני' מיירי בבא לטבול רק טבילה אחת שתעלה לשתיהן, לקבל ההזאה ולטהר מטומאה, וקאמר מתני' דלא טובלין טבילה זו אלא ביום כיון דבעי שיעלה גם לטהרה, וטבילת טהרה צריך שתהיה ביום דוקא.
ובתוס' הקשו באיזה טבילה מיירי, אי דקודם הזאה הא טבילה זו הוי אפילו בלילה, ואי לאחר הזאה תיפוק ליה משום דהוי לאחר הזאה שהוא ביום, ואי למעוטי ליל שמיני הא אחר שעבר שביעי באמת מותר לטבול בכל עת שתרצה.
ובל ידעתי מנא להו זה דבעי ב' טבילות שלטהר מטומאה צריך דוקא לאחר הזאה, דלמא זהו רק אמת דצריך טבילה קודם הזאה לא סגיא לטבול לאחר הזאה לחוד, אבל מ"מ י"ל דטבילה דקודם הזאה אם היא ביום עולה לשתיהן, אלא דאם היתה בלילה אז צריך שיטבול שנית אחר הזאה ביום השביעי.
גם בלא"ה הא זב וזבה, דליכא הזאה ג"כ טבילתן ביום דוקא, והוצרך מתני' למתני משום הנך דטבילת טהרה הוא ביום דוקא, והדבר צריך תלמוד:

דף כ:

מתני' כל היום כשר כו' לשחיטה לתנופה להגשה.
כתבו בתוס' (ד"ה לקמיצה) דתנופה והגשה אין צריך בהו כהן במנחה לפני הקמיצה.

ותימא הא מקרא מלא הוא זאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן, ומיירי בהגשת מנחה, כדאיתא פ"ק דסוטה (דף יד) וכן התוס' בעצמם בספ"ק דקדושין כתבו בפשיטות דמהגשות ואילך מיירי בכהנים, ודברי תוס' כאן תמוהים:

דף כא.

מתני' הקורא כו' [ביו"ט חמשה ביוה"כ ששה, בשבת שבעה] אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן.

הטעם דבכולהו אין בהם ביטול מלאכה, והר"ן ז"ל כתב בשם אחרים דאין פוחתין קאי אכולהו, אבל מוסיפין אשבת לחודי' קאי, אבל בשארי לא, בכדי שלא להשוותן לשבת, מינייהו ויתיר במנינא.

וא"א לי להעמיד פירושם, דנסתר הוא מהברייתא בפרקין לקמן (דף כג ע"א) ר"ע אומר ביו"ט חמשה ביוה"כ שבעה ובשבת ששה אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן, והא עכ"פ קאי אדסמיך ליה דהיינו שבת, והרי לרע"ק יוה"כ טפי במנינא משבת, ואפ"ה מוסיפין בשבת ולא חיישינן במה דמשוה ליה ליוה"כ, ופירוש אחרים שבר"ן צריכים לימוד:

דף כב.

רש"י ד"ה ואמצעי דולג, שאם לא ידלג הוא כו'.

לא זכיתי להבין הא אם לא ידלוג הוא, השלישי ידלוג ויתחיל מתחילת פסוק יהי רקיע, ואיך כתב רש"י דהא צריך להתחיל בפ' פחות מג"פ, גם הלא עתה דאמצעי דולג מתחיל הוא בפ' פחות מג' פסוקים, והו"ל לרש"י לומר דאם השלישי ידלג יהא בראשון אין משיירין וגם בשני אין משיירין, וטוב יותר דאמצעי דולג, ויש בראשון לבד אין משיירין, ועל השני אין מתחילין, דעדיף טפי מלעבור ב' פעמים על אין משיירין, ועכ"פ לשון רש"י צ"ע:

דף כד:

מתני' האומר כו' ציפן זהב [להתפילין] הרי זה דרך חיצונים.

דהלכה למשה מסיני דבעי עור, הכי משמע בשבת (דף כח) דאיתא התם דמש"ה כותבין על עור של עוף, דעור של עוף עור מקרי, משמע דאם לא היה נקרא עור לא היו כותבין.

ורש"י ז"ל פירש, משום דכתיב למען תהיה תורת ה' בפיך שיהא הכל מבהמה טהורה.

ובל ידעתי איך מתמעט מזה זהב דלאו מין טמא הוא, ובסנהדרין (דף מח) כתב רש"י ז"ל בעצמו דהלכה למשה מסיני הוא, ועל עור בהמה טמאה כתב דרשא דלמען כו' מן המותר בפיך, והכא דלא קתני במתני' רק ציפן זהב לא הו"ל לרש"י למנקט טעם דמן המותר בפיך:

דף כו.

רש"י ד"ה לא שנו, ובית הכנסת בחשיבתו עומד.

מבואר דס"ל דבלא מעמד אנשי העיר קיימא בה"כ בקדושתיה, והאי מתני' דלקמן חוץ מד' דברים, צ"ל דמיירי במכרו במעמד אנשי העיר, ואעפ"כ אסור בד' דברים, והאי תילא צ"ל דזריעה קיל מהארבעה דברים.

ותימא לי מדברי רש"י, לקמן (דף כז ע"ב) ד"ה ורבנן כו' ומעלין להו, וכיון דכתב רש"י דמעלין הדמים, ע"כ דמיירי בלא מעמד אנשי העיר, ואיך כתב רש"י עליה כל מה דבעי ללוקח חוץ מד' דברים, הא בלא מעמד אנשי העיר, הבית הכנסת בקדושתיה קיימא, וד' יחנני וילמדני: